UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor, Coordinatus, Seu Omnes ...

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

282. An ne laici conductores bonorum Ecclesiasticorum possint conueniri coram iudice Ecclesiastico, licitum sit condere Pragmaticam prohibentem laicis prorogationem iurisdictionis alienæ? Et an, si ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-76442

Visual Library

poſſet quis adducere Bartolum *in l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud.* vbi proponit quæſtionem, an fieri poſſit ſtatutum, vt reus ſequatur forum actoris? & reſpondet, Principem pro ſubditis poſſe tale ſtatutum facere, non tamen poſſe pro ſubditis alienæ iuriſdictionis; ergo cùm laicus in temporalibus non ſit ſubditus iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, non poterit Pontifex illum compellere, quando reus eſt, vt veniat ad iudicem Eccleſiaſticum. Sed reſpondetur quòd hæc Bartoli doctrina retorqueri poteſt pro noſtra ſententia: ſi enim princeps laicus poteſt inter ſubditos priuilegium dare, vt reus forum actoris ſequatur, poterit etiam Pontifex idem priuilegium Clericis concedere reſpectu aliorum fidelium, neque obſtat quòd fideles laici non ſint directè in temporalibus Pontifici ſubditi, nam ſufficit quòd ſubdantur indirectè, ſuppoſito quòd ſpiritualis poteſtas ſufficit ad diſponendũ circa temporalia, quando id exigit finis ſpiritualis, & ideò quoties Pontifex huiuſmodi priuilegia ſpecialiter aliquibus concedit, non vſurpat iuriſdictionem temporalem, ſed ſua poteſtate ſuperiori vtitur, neque etiam reus cogitur comparere coram iudice alieno, ſed ab vno iudice in alium tranſfertur cauſa per Pontificem habentem legitimam poteſtatem. Et hæc omnia docet, & probat inter doctos Iuriſconſultos Hiſpanos, doctiſſ. Valboa de Magrouieio *in lection. Salmat. tom. 2. ad text. cap. 2. de iudicijs, à num. 50. vſque ad num. 55.*

RESOL. CCXXXI.

An laicus ratione fructuum Præbendæ ſibi locatæ, debeat conueniri coram iudice Eccleſiaſtico?

Et an pro bonis, & fructibus Eccleſiæ poſſit laicus conueniri coram iudice Eccleſiaſtico? Ex part. 4. tract. 1. Reſ. 24.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Marta *de iuriſdict. part. 2. cap. 30. num. 5.* vbi ſic ait. Laicus ratione fructuum præbendæ ſibi locatæ conueniri debet coram iudice Eccleſiaſtico, nec poteſt remiſſionem petere ad iudicem ſæcularem, ex Abbate *in cap. ſi Clericus laicum, 1. not. col. 4. de foro competent.* vbi habetur quòd Clericus poteſt conuenire laicum pro rebus Eccleſiæ coram iudice Eccleſiaſtico, & pro rebus ſuis, ſiue agat actione reali, ſiue perſonali. Ita Marta.

Sup. hoc in Reſ. præterita & in Reſ. ſeq. §. Confirmatur. ante medium à verſ. Adde. & in tom. 6. tr. 3. Reſol. 165. lege doctrinam §. Et tandem.

2. Et ex perſonali actione agi poſſe in iudicio Eccleſiæ contra laicum, docet Valaſcus *de iure emphyt. quæſt. 39 num. 14.* licèt contrarium ſentiat Guttierez *practic. qq. lib. 3. quæſt. 26. num. 10.* qui tamen concedit, tunc hoc ſeruari poſſe quando probetur ſic de conſuetudine eſſe illius loci.

2. Non reticeam tamen Hoſtienſem & Innocentium *in cap. cùm ſit generale, de foro competent.* & *ibi* Butrium *num. 9.* Marianum Socinum *num. 15.* Felinum *num. 4.* docere, quòd Eccleſia laicum ad ſuum forum trahere nequit, niſi quando propoſuerit qualitates furti, vel violentiæ: ſed tu cogita, ſi hæc doctrina valeat circa caſum propoſitum nam dum Eccleſiæ non ſoluitur penſio tempore ſtatuto, contra legem contractus, adeſt iniuſta & violenta occupatio, & ſuccedit doctrina Innocentij & aliorum. Igitur quando empytheuta penſiones denegat, & non ſoluit, Eccleſiam priuat iure ſuo, eique violentiam facit. Ergo coram iudice Eccleſiaſtico conueniri poteſt, & debet. Et pro confirmatione ſupradictorum omnino vide Maceratenſem *variar. reſolut. lib. 1. reſol. 48. per totam,* vbi ex multis probat, quòd pro bonis, & fructibus Eccleſiæ poteſt laicus conueniri coram iudice Eccleſiaſtico, & præſertim ſi contrahentes laici renuntiaſſent fori priuilegio, & iudici Eccleſiaſtico ſe ſubmiſiſſent, quod prohibere non poteſt Princeps ſæcularis, & ſi hoc prohiberet per aliquam conſtitutionem, talis conſtitutio non valeret, vti contra iuriſdictionem, & libertatem Eccleſiaſticam, vt rectè obſeruat Maceratenſis *vbi ſuprà num. 24.* quicquid in contrarium aſſerat Oſaſcus *deciſ. 78. num. 19.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ, §. vnde Sacra. & ſupra in Reſ. 279. §. 1. & in §. Reſ. 3. annot. præteritæ.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Confirmatur, in Reſ. §. 1. & ſeq. in aliis annotat.

RESOL. CCLXXXII.

An ne laici conductores bonorum Eccleſiaſticorum poſſint conueniri coram iudice Eccleſiaſtico, licitum ſit condere Pragmaticam prohibentem laicis prorogationem iuriſdictionis alienæ?

Et an dictæ leges prohibeant iuramentum apponi in contractibus, ne ratione ipſius prorogetur iuriſdictio Eccleſiaſtica, ſit etiam contra Immunitatem Eccleſiaſticam, & illas ſtatuentes incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ?

Et notatur, quod de iure communi competit Epiſcopis ratione iuramenti conuenire laicos in Curia Eccleſiaſtica.

Et ſupponitur, quod ſtatuta laicorum, quæ tollunt Clericis illa, quæ de iure communi illis competunt, eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, & aliqua alia ſupponuntur, & explanantur, & tandem quæritur, an Clerici poſſint conuenire laicos coram iudice Eccleſiaſtico pro rebus Eccleſiæ, vel ſuis; ſiue agatur actione reali, ſiue perſonali; ſiue ex legato, ſiue ex locato? Ex part. 4. tract. 1. Reſ. 8.

§. 1. Videtur affirmatiuè reſpondendum, & ideò in Regno Portugalliæ & Caſtellæ adſunt leges, in quibus prohibetur, vt in contractibus non apponatur iuramentum, nè ratione ipſius prorogetur iuriſdictio iudicis Eccleſiaſtici: quas leges defendunt Ioſeph. Seſſe *de inhib cap. 9. § 3.* Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 35. num. 2.* Petrus Barboſa *in l. 1. art. 3. num. 139. ff. de iudicijs.* Oſaſcus *deciſ. 32. num. 7. & deciſ. 78. n. 19.* Gama *deciſ. 247. num. 2.* Cabebo *tom. 1. deciſ. 32. n. 2.* Caraualius *de iudicijs lib. 1. tit. 5. n. 1121.* Guilielmus Bened. *in cap. Raynutius ver. & vxorem, deciſ. 2. num. 53. de teſtam.* & alij penes ipſos quibus adde Molinam *de iuſt. tom. 1. tract. 2. diſput. 149. num. 15.* Rebellium *part. 2. lib. 16. q. 2. num. 9.* & Valboa de Magrouieio *in prælect. Salmat. tom. 1. cap. 3. de iudiciis num. 163.* Et hanc ſententiam in terminis docet Anguianus *de legibus lib. 3. controu. 22. per totam.*

Sup. hoc ſupra in Reſ. 280. §. Confirmatur. & in fine Reſ. 281. & in Reſol. 235. poſt medium lege à verſ. Non conceditur & alias Reſ. & §§. eius not.

2. Sed his non obſtantibus, ego *in 4. part. tract. 1. reſolut. 24.* contrariam ſententiam docui cum Mario Antonino *var. lib. 1. reſolut. 48. num. 24.* Verùm quia ibi more meo breuiter, & reſolutoriè hanc tetigi quæſtionem, viſum eſt mihi per extenſum illam probare. Dico igitur præter Maceratenſem citatum, hanc ſententiam docere Bellettum *in diſquiſ. Cleric. tit. de fauore Cler. perſon. §. 2. num. 26.* vbi docet laicum poſſe prorogare iuriſdictionem in Epiſcopum, neque ab eius Superiore poſſe inhiberi. Idem tenet Marta *part. 4. cent. 1. caſ. 92. num. 2.* quibus adde Riccium *part. 2. deciſ. 211. num. 5.* & Genuenſem *in praxi Epiſc. cap. 12. num. 2.* prædictum ſtatutum eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, & illud ferentes incurrere in excommunicationem Bullæ Cœnæ; & vt hæc opinio etiam rationibus fulciatur. Supponendum eſt primò ſtatuta laicorum, quæ tollunt Clericis id, quod eis competit de iure communi, eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, vt patet ex *cap.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens in fine.

Sup. hoc late ſupra in Reſ. 200. §. 1. & in Reſ. 208. §. vlt.

cùm

cum terra, de elect. & *ibi* Imola & Butrius, & docent etiam *in cap. Eccleſia S. Mariæ.* Decius *num.* 3. & Felinus *n.*69. *de conſtit.* Hanc etiam ſententiam docet Alexander, Riminaldus, Maluaſia, Oddus, & Hondedeus, quos citat, & ſequitur Philippus Maynardus *de priuil. Eccleſ. p.*1. *art.*1.*n.* 24. quibus ego addo Caſtillum Sotomaiorem *tom.*3. *de Tertiis, cap.*9 *n.*6. Aponte *in reſp. pro cenſura Veneta, fol. mihi* 71. Laderchium *conſ.* 103.*num.* 8. Germonium *de libert. Eccleſ. cap.*5. §.5. Mandellum *vol.*1. *conſ.* 164. *n.*13. Fagnanum *in reſponſ. ex validitate cenſuræ Pauli V. part.* 3. *fol. mihi* 58. Torrium *in Apolog. pro libert. Eccleſ. fol. mihi* 23. Valenzuelam *in defenſ. monit. part.*1.*n.*55. Beltran de Gueuara *in propugn. libert. Eccleſ. aſſert.* 1. §.5.*n.*25. Collegium Bononienſe *in reſp. pro libert. Eccleſ. n.* 17. & alij penes ipſos, quibus omnibus adde ſacram Rotam Romanam *in vna Corrigienſi die* 16. *Februar. anno* 1589. *coram Gipſio, & in vna Maſſafrenſi die* 21. *Iunij anno* 1591. *coram Pamphilio, & in vna Cryptæ ferratæ die* 16. *Ianuarij* 1604. *coram Millino,* & tandem nouiſſimè *in vna Veneta cenſur.* quam penes me impreſſam habeo, *fol.*4.

ante med. & in Ref. 109. §. Sed his. post med. & magis late in Ref. 211. & 214. §. Confirmatur. & ſeq. & infra in Ref. 294. §. Sed hæc.

3. Supponendum ſecundò, laicos poſſe prorogare iuriſdictionem iudicis Eccleſiaſtici, vt patet ex *l. ſi qui ex conſenſu, & l. Epiſcopale, C. de Epiſc. audien.* & docent communiter Iuriſconſulti, (nam ex induſtria nolo Theologum vllum citare) vt Calderinus, Federicus de Senis, Wameſius, Tuſchus & alij, quos citat, & ſequitur Ioannes à Cochier *in vindiciis libertatis Eccleſiaſticæ part.*1.*c.*66.*n.*5. *&* 10. quibus ego addo Baldum, Iacobinum, Lapum, Maſullum, Viuium, & Capycium, quos citat & ſequitur Carolus de Graſſis *de effect. Cler. effect.*1.*n.*75. quibus etiam adde Narbonam *lib.*2.*tit.*4.*leg.* 59. *gloſſ.*1.*n.*9. Madium *de ſacram. Ord. cap.*13.*n.*23. Boërium *deciſ.*69.*n.*5. Nattam *tom.*2. *conſ.* 413. *n.*4. & Nouarium, *de elect. fori ſect.* 3. *q.*13. *num.* 25. Imò ego addo cum Petro Barboſa *vbi ſuprà* ex Menochio *vol.*4. *conſ.* 322. *num.*20. non ſolùm ex iure ciuili, vt viſum eſt *in d. l. ſi qui, & l. Epiſcopale,* laicum poſſe prorogare iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ſed etiam ex iure Canonico in text. *cap. ſignificaſti, de foro compet.* Nam cùm ibi Pontifex proponat regulam, quod quilibet poteſt prorogare iuriſdictionem alterius iudicis, & ab hac regula excipiat Clericum, qui non poteſt prorogare iuriſdictionem iudicis Eccleſiaſtici, ſequitur hoc fieri poſſe à laico.

4. His ſuppoſitis, ſequitur negatiuam ſententiam quam *ſuprà* docuimus probari irrefragabili argumento. Nam ſtatutum, quod tollit Clericis id, quod eis ius commune concedit, eſt contra libertatem Eccleſiaſticam, vt patet in primo ſuppoſito: ſed Clericis de iure ciuili & Canonico competit vt laici poſſint eorum iuriſdictionem prorogare, vt viſum eſt in ſecundo ſuppoſito: ergo neceſſariò ſequitur ſtatutum laicis hoc prohibens eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, quod procedit etiamſi in illa re, qua de iure competit Clericis, participarent, vt eſt in caſu noſtro, etiam laici. Ita optimè obſeruat & docet Ioannes Beltran de Guevara *in propugn. liber. Eccl. aſſert.*1. §.6. *n.*61. & alij.

5. Confirmatur noſtra opinio ex his, quæ docent Aponte *in reſponſ. ſuper cenſura Veneta, fol.*85. & Laderch. *conſ.*103. quòd Eccleſia habet facultatē hanc, vt laici poſſint liberè cum ea contrahere, & quoties arctatur eis hæc libertas: eſt contra immunitatem Eccleſiaſticam: ſed per ſtatutum, de quo loquimur, imponitur aliquod onus laicis, quod priùs non habebant, & eis arctatur libertas, vnde non poſſint liberè vt priùs cum Eccleſia contrahere, propagando videlicet eius iuriſdictionem: ergo tale ſtatutum erit inualidum, & contra libertatem Eccleſiaſticam. Adde

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 2... §. Secundò ſupponitur.

quòd ſecundùm Innocent. & Abbatem *in cap. ſi Clericus, de foro competent.* & Gratianum *in diſceptat. forenſ. tom.*2.*cap.*238.*num.*17. poſſunt Clerici conuenire laicos coram Eccleſiaſtico pro rebus Eccleſiæ, vel ſuis, ſiue agatur actione reali, ſiue perſonali, vel ex legato, vel locato, & patet etiam ex *cap. ſi annum, de iudiciis in* 6. & ibi Ancharanus, Francus, Philippus, & Archidiaconus cum Gloſſa *verbo dependentibus,* quibus adde *cap. Epiſcopum,* 17. *q.*1. *& gloſſam c. quia nos, de teſtam.* & facit text. *in c. poſtulaſti, de homicidio,* & ego ſuprà ſatis probaui. Si igitur in his caſibus & ſimilibus laici non poſſent prorogare per ſtatutum hoc eis prohibens iuriſdictionem iudicum Eccleſiaſticorum, tolleretur vtique eis id, quod habent ex iure communi; ergo tale ſtatutum eſſet contra libertatem Eccleſiaſticam.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq.

Suprà in duabus præcedentibus Reſol. & in tom. 6. tr. 3. Reſ. 165. §. Et tandem, & ſeqq.

6. Sed reſtat modò reſpondere ad argumentum deſumptum ex legibus Hiſpaniarum prohibentibus apponi iuramenta in contractibus, ne prorogetur iuriſdictio Epiſcoporum. Dico igitur quòd dictas leges non admittunt aliqui Theologi, quia iuramentum directè pertinet ad virtutem Religionis, & eius vinculum eſt res ſpiritualis excedens poteſtatem ſæcularem, & ideò circa illud non poſſunt vllo modo Principes laici diſponere, vt ego ipſe probaui *in* 1.*p. tr.*2.*reſ.*73. cum Marta & Duardo.

7. Adde, & hoc eſt valde notandum, quòd de iure communi competit etiam Epiſcopis ratione iuramenti conuenire laicos in Curia Eccleſiaſtica, vt patet ex *cap. nouit, de iudiciis, & cap. fin. de foro competent. in* 6. & docet Rippol. *de iur. omn. iudic. cap.*1. *num.*266. & alij communiter: ergo ſi Principis laici ſtatutum prohiberet iuramenta in aliquo contractu præſtare, vtique auferret iudicibus Eccleſiaſticis illam auctoritatem, quam Canones ex contractibus iuratis eis tribuerunt. Eſſet igitur tale ſtatutum ſaltem indirectè contra libertatem Eccleſiaſticam. Vnde ex his corrueret ſpeculatio, quam apponunt Doctores in principio huius reſolutionis citati, pro defenſione legum Caſtellæ, & ideò dictas leges inter Iuriſconſultos Hiſpanos doctiſſimus Sahagun de Villaſante *in cap. decernimus, de iudiciis, num.* 127. ex D. Thom. nullas eſſe docet tanquam Eccleſiæ poteſtati contrarias. Et ita etiam docet Marta *de iuriſd. part.* 4. *cent.*1. *caſ.* 72. Mareſcottus *lib.* 1. *var. cap.* 62. *à num.* 10. & Seraphinus *de iuram. priuileg.* 76. *num.* 18.

Quæ hìc eſt ſup. in Reſ. 232. & in aliis poſitis in annot. 1. huius Reſ. & in annot. vlt. Reſ. not. ſeq.

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 235. prope finem, & in aliis eius vlt. not.

8. Hinc circa præſentem quæſtionem inuenio doctiſſimi Suarez ingenium ita hæſitaſſe, vt dubius remanſerit, & ideò *de Relig. tom.* 2.*lib.* 2. *cap.*38.*n.*15. ſic aſſerit: Non carent difficultate leges illæ irritantes contractum ſolùm propter adiectionem iuramenti, nam videntur ſaltem indirectè eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, licèt lex Caſtellæ expreſsè id neget. Ita Suarez. Nec valet dicere cum Valboa, Seſſe, & aliis, hoc principes non efficere ad æmulationem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed ad ſuam iuriſdictionem tuendam, nam in omnibus ſtatutis contra libertatem Eccleſiaſticam hac reſponſione poſſent laici ſe tueri, quod abſurdiſſimum eſſe nemo negabit. Vnde Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3.*cap.*7.*num.*17. & Aluarez Valaſcus *tom.* 1.*conſ.* 99. *num.* 3. putauit dictas leges in regnis Hiſpaniarum fuiſſe latas ex priuilegio ſummi Pontificis, quod cùm non adſit in caſu noſtro, apparet non poſſe Pragmaticam, de qua loquimur, publicari. Sed dato quòd Principes poſſint aliqua ſtatuere circa iuramenta in contractibus apponenda, non deſinam tamen hic adnotare ea, quæ docet Bonacina *in Bulla Cœnæ, diſput.*1. *quæſt.*26. *ſect.* 2. *punct.*2. *num.* 26. vbi poſtquam firmaſſet poſſe Principes ad euitanda periuria, quæ paſſim fiunt ſtatuere, ne

iuramenta in celebratione contractuum adhibeantur, hoc tamen limitandum cenſet, modò id fiat ſine præiudicio libertatis Eccleſiaſticæ. Quamobrem ſi Princeps prohibeat iuramentum contractui apponi, ne cauſæ temporales prætextu vitandi periuria ad forum Eccleſiaſticum deducantur, à culpa non excuſatur, quia libertatem Eccleſiaſticam ſaltem indirectè offendit. Ita Bonacina, cui conſentit etiam Molina *tom. 2.tract.2. diſput.271.num.13. in fine* Vnde apparet ex his quàm periculoſa res ſit publicatio ſimilium ſtatutorum.

Sup. contento in hoc §. ſup. in Reſ. 280. §. Confirmatur. ad medium, & in aliis not. 1. huius Reſ.

9. Et tandem aduertendum eſt, quòd dictæ leges, quæ pro iuſtificatione præſentis Pragmaticæ adducuntur, non faciunt ad rem, imò contra dictam Pragmaticam adduci poſſunt. Nam dictæ leges licèt prohibeant iuramentum apponi in contractibus, ne ratione ipſius prorogetur iuriſdictio Eccleſiaſtica, tamen, vt aduertit Ioannes de Heuia *in Curia Philippica part. 1.§.5.num.33.* Azeuedus *in recopil. lib.4.tit.1. l. 11.in fine.* Guttierrez *in Authent. Sacram.puber. C.ſi aduerſus venditionem.n.157.* & Molina Theologus *de Iuſt.tom.1.tr.2. diſput. 149. n. 15.* permittunt in contractibus, quibus laici conducunt redditus Eccleſiarum & Eccleſiaſticorum, apponi poſſe iuramentum. Et ideò ex dictis legibus concedit Valboa *in lection. Salmat. ad text. 1.& 2. de foro compet.n.* 10. poſſe conductores decimarum apud iudicem Eccleſiaſticum conueniri, quoties in contractibus conductionis iuriſdictioni Eccleſiæ ſe ſubmiſerunt, quod antea docuerat Couarr. *pract.qq.c.35.n.2.* & docet Caſtr.Palaus *tom. 2.tr.10.punct. 15. n.9.* Facundez *5.præcept. lib. 3. c.5. n. 11.* & ex Doctoribus Italis Gratianus *tom. 2. c. 238. n.18.* Vnde cùm Doctores in principio huius reſolutionis citati, & ſupradictæ leges loquantur de contrahentibus ſuper re merè profana, non poſſunt in exemplum adduci, vt liceat edere Pragmaticam, ex qua ampliùs laici conductores rerum Eccleſiaſticarum non poſſint prorogare iuriſdictionem Eccleſiaſticam Epiſcopi.

10. Dicendum eſt igitur dictam Pragmaticam nullam eſſe, tanquam Eccleſiæ libertati contrariam: illámque statuentes incurrere excommunicationem Bullæ Cœnæ; nec ſufficit quòd publicetur ſine aliqua mentione Eccleſiaſticorum, nam non eſt conſiderandum cum quo quis loquatur, ſed in quem voluntatis dirigatur intentio, ex *l.cùm pater, §. donationis.ff.de legatis.3.* Et ideò licèt taliter ſtatuentes quoad verba non videantur infringere libertatem Eccleſiaſticam, faciendo tamen fraudem, quantùm ad mentem, Eccleſiæ libertatem violant, ac proinde cenſendi ſunt, ac ſi expreſsè Eccleſiam nominarent, & ita ſemper docuit ſacra Rota Romana, & ſignanter *in vna Maſſafrenſi coram Pamphilio die 21. Iunij 1591. & in vna Crypta Ferrata coram Millino die 16. Iannuar. anno* 1604. & docent communiter Doctores, quos ego ad ſatietatem adduxi *4.part.tr.1.reſol.52.verſ.his ſuppoſitis*, quibus addo Valaſcum *tom. 1.conſ. 99.n.2.* Vnde in tali caſu ſtatuentes poſſe cogi per cenſuras ad declarandum eorum edictum, neque Eccleſiam, neque Clericos ligare determinauit ſacra Congregatio *Immun. die 7.Decembr. ann.* 1632. & ſacra Rota Romana *in vna Veneta cenſur. anno* 1606. *fol. mihi* 6. & docent Geminianus *in c. final.de immun. Eccleſ.in 6.n.*4. & Francus *n.2.* Felinus *in c. Eccleſia ſancta Maria n. 81. de conſtitut.* Ancharan. *conſ.* 155. Hieronimus Gabriel *vol. 2. conſ. 37. n.3.* & alij.

Sup. hoc in Reſ.not. ſeq. §.His ſuppoſitis. ad medium, à Verſ. Sed ſtatutũ.

Quæ hic eſt ſuprà Reſ. 94. §. His ſuppoſitis. ad medium. Et pro ſequenti in hoc §. à verſ. Vnde in tali caſu. ſuprà in Reſ. 198. §.vlt. & in Reſ. 199. &c.

11. Sed cum his temporibus videam tam amarè ferre laicos ad tribunal Epiſcopum trahi, viſum eſt mihi pro illis hic adnotare, quantum detulerit Epiſcopali foro Carolus ille verè Magnus, vt patet ex eius conſtitutione, quam ex *cap. nouit. de iudiciis,* & aliis refert Card. Baronius *tom.9. Annal. anno Chriſti* 801. his verbis: Quicumque litem habens, ſiue poſſeſſor, ſiue petitor fuerit, vel initio litis, vel decurſis temporum curriculis, ſi iudicium elegerit ſacroſanctæ legis Antitiſtis, illico ſine aliqua dubitatione, etiamſi alia pars refragetur, ad Epiſcoporum iudicium cum ſermone litigantium dirigatur. Omnes itaque cauſæ, quæ vel Prætorio iure, vel ciuili tractantur, Epiſcoporum ſententiis terminatæ, perpetuo ſtabilitatis iure firmentur. Nec liceat vlteriùs tractari negotium, quòd Epiſcoporum ſententia deciderit, &c. Hæc audiant, & erubeſcant illi (inquit Baronius) qui his penitus aduerſarias leges ſtatuunt, & contraria edicta proponunt, timoribus exagitantes populos, nouis adinuentionibus inhibentes quacumque occaſione prætenſa via indirecta procurant ne laici ipſi attingant limen Eccleſiaſtici fori. Timeo, timeo, inquit, iſtis, ne quando ſi iſta facere perſeuerant (quod abſit) Deus tandem vindex exurgens virga furoris ferrea ſecundùm illud Dauidicum, tamquam vas figuli confringat eos, vnde & ob imminens quod adſtat periculum æquè cum eodem ipſo ex alto corde vociferor, *Nunc Reges intelligite, & erudimini qui iudicatis terram?* & exemplo diſcite Caroli Magni regna & Imperia propagare, atque firmiter ſtabilire. Huc vſque Baronius. Igitur olim Epiſcopis dabatur iuriſdictio, quæ eis de iure non competebat, nunc verò faxit Deus, quòd ab eis non tollatur iuriſdictio, quo eis de iure competit, vt exclamat Baronius.

RESOL. CCLXXXIII.

An iudex Eccleſiaſticus ſit iudex competens quando agitur de dando Tutore Clerico minori, aut mente capto?

Et notatur, quod ſi clericus minor litigat tanquam actor coram iudice ſæculari, poſſit idem iudex ſæcularis dare ei curatorem ad litem.

Et an inuentarium bonorum clerici mortui, qui filios minores reliquit, pertineat ad iudicem laicum illud facere?

Ex part.1.tract.2.Reſ.95.aliàs 94.

§.1. NEgatiuè reſpondet Aufrerius *in Clem. 1. de officio ord.reg.4.fallen.25.* quia datio tutoris, ſeu curatoris, reſpicit patrimonium Clerici: ſed Iudex laicus poteſt ſe intromittere in bona patrimonialia Clerici: ergo, &c.

2. Sed iſte Author eſt cautè legendus: nam multa aſſerit non fauorabilia, & abſurda contra immunitatem Eccleſiaſticam. Dico igitur, dandum eſſe tutorem vel curatorem Clerico minori per Iudicem Eccleſiaſticum: & idem dicendum eſt de Clerico mente capto. Et ita in terminis docet Georgius de Cabedo *part.1.deciſ.80.n.2.* Anguianus *de legibus, tom.1. lib.2. contr.23.n.69.* & Bellettus *in diſq. cler.p.1. tit. de fauore Clericorum perſonali, §.6.n.15.* qui notant, quòd ſi Clericus minor litigat tanquam actor coram Iudice ſæculari, poteſt idem Iudex ſæcularis dare ei curatorem ad litem: quia dictus curator datur rebus, & non perſonæ. Notandum eſt etiam, quod idem Cabedo *in ſequenti dec.81.* obſeruat, quoad inuentarium bonorum Clerici mortui, qui filios minores reliquit ad Iudicem laïcum pupillorum pertinere illud facere, quæ quidem ſunt valdè adnotanda, quia multùm quotidiana.

RESOL. CCLXXXIV.

An iudex Eccleſiaſticus poſſit acquirere iuriſdictionem in laicos ex conſuetudine, vel præſcriptiono, & non è conuerſo?

Et